

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет гуманітарно-педагогічний

Кафедра психології та педагогіки

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна Психологія спілкуванняОсвітньо-професійна програма ПсихологіяРівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Ігумнова Ольга Борисівна
Профайл викладача	http://psy.khnu.km.ua/igumnova-olga-borysivna/
E-mail викладача(ів)	igumnovaolga@ukr.net
Контактний телефон	+380679000833
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=6877
Навчальний рік	2020-2021
Консультації	Очні: за необхідністю та попередньою домовленістю; он-лайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Форма семестрового контролю			
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС	Курсовий проект	Курсова робота	залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
В	Д	2, 3	4, 6	4,0	120	45	15		30		75			+	

Анотація навчальної дисципліни

Зіткнення точок зору, думок, позицій – дуже часте явище та невід’ємна частина професійного та сімейного життя. Щоб виробити вірну лінію поведінки та реагування, корисно знати, що таке спілкування, основні закони спілкування, їх практичне втілення та застосування, стратегії і тактики міжособистісної взаємодії, схеми, за якими формується перше враження, яким чином ми сприймаємо інших і чому часто помиляємось у своїх оцінках інших людей. Уміння ефективно спілкуватися, попереджати конфліктні ситуації підвищує культуру спілкування, забезпечує професійні та особисті досягнення, формує сприятливий психологічний клімат робочого колективу та гармонійні сімейні стосунки. При викладанні дисципліни використовуються традиційні та інноваційні технології, зокрема: лекції-візуалізації; практичні заняття з використанням елементів тренінгу та коучингу, рольових ігор, робота в колі; самостійна робота.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни – ознайомити студентів з психологічними механізмами спілкування, основними закономірностями спілкування, перешкодами та бар'єрами спілкування, оволодіння засобами та прийомами ефективного спілкування.

Завдання дисципліни – надати студентам знання основних законів, принципів, закономірностей міжособистісного спілкування; оволодіння навичками конструктивного спілкування, публічного виступу та впливу на партнера; розуміння особливостей невербальних засобів спілкування, феноменів соціальної перцепції; засвоєння ефектів першого враження та перешкод взаєморозуміння.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: досконало володіти термінологією та основними поняттями; визначати психологічні перешкоди спілкування; застосовувати ефективні прийоми впливу на партнера; застосовувати правила безконфліктного спілкування; знати та розуміти ефекти соціальної перцепції; виявляти порушення комунікативного процесу; застосовувати конструктивні тактики слухання та говоріння; показувати навички публічного виступу; проектувати наслідки міжособистісного впливу; характеризувати закони спілкування.

Тематичний план дисципліни і календар його виконання

Таблиця 3 – Тематичний план дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1-2	Теоретичні засади психології спілкування	Засоби, структура та форми спілкування.	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. 2. Підготовка до практичного заняття за темою. 3. Вибір теми презентації	5	[1] с. 5-68; [2] с. 13-26; [6] с.16-28; [7] с. 33-44; [10] с. 72-94.
		Закони спілкування: практичний аспект		5	
3-4	Механізми соціальної перцепції	Ефекти соціальної перцепції.	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. 2. Підготовка до практичного заняття за темою. 3. Підготовка до тестового контролю.	5	[1] с. 21-27; [2] с. 27-33; [3] с.43-54; [7] с. 33-44.
		Діагностика комунікативних здібностей.		5	
5-6	Комунікативна сторона спілкування	Правила говоріння та слухання.	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. 2. Підготовка до практичного заняття за темою. 3. Підготовка до тестового контролю.	5	[1] с. 82-97; [3] с. 72-87; [6] с.74-80; [9] с. 91-106.
		Перешкоди у спілкуванні.		5	
7-8	Невербальні засоби спілкування	Кінестетичні засоби спілкування.	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. 2. Підготовка до практичного заняття за темою. 3. Підготовка до тестового контролю.	5	[1] с.108-116; [3] с.119-132; [4] с. 88-102; [5]с. 70-78; [10] с.103-112.
		Міжнародні відмінності невербального спілкування.		5	
9-10	Інтерактивна сторона спілкування	Теорії міжособистісної взаємодії.	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. 2. Підготовка до практичного заняття за темою.	5	[1] с. 63-86; [2] с.57-68; [4] с.38-47; [5] с.102-119; [7] с. 40-45.
		Моделі поведінки міжособистісної взаємодії.		5	
11-12	Міжособистісний вплив у спілкуванні.	Види міжособистісного впливу.	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. 2. Підготовка до практичного заняття за темою.	5	[1] с.139-145; [2] с.89-105; [4] с. 77-84; [5] с. 93-104; [9] с.103-112.
		Психологічний вплив.		5	
13-14	Прийоми ефективної комунікації.	Правила успішного спілкування.	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій.	5	[2] с. 224-241; [3] с. 128-136;

1	2	3	4	5	6
		Правила переконання	2. Підготовка до практичного заняття за темою.	5	[7] с.126-130; [12] с. 123-134.
15	Психологічні особливості публічного виступу.	Підготовка і проведення публічного виступу.	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. 2. Підготовка до практичного заняття за темою. 3. Підготовка до тестового контролю.	5	[1] с.71-88, [2] с. 254-268; [4] с.65-73; [6] с.37-59; [7] с.121-137.

Примітка: * Лекції проводяться через тиждень – по дві години, практичні заняття – по чотири години через тиждень; ТК – тестовий контроль.

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітньої програми та навчального плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, практичні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (<http://khnu.km.ua/root/files/01/06/03/006.pdf>). Виконуючи самостійну роботу з дисципліни, студент має дотримуватися політики доброчесності. У разі наявності плагиату він отримує незадовільну оцінку і має виконати завдання за новою темою.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Оцінювання академічних досягнень студента здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти визначаються відповідно до структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Оцінювання навчальних досягнень студентів денної форми навчання складається з таких елементів: тестовий контроль, усне опитування, презентація. Студент, який не набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу, вважається невстигаючим.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота					Самостійна робота студента	Семестровий контроль	
Усне опитування		Тестовий контроль				Презентація	Залік (за рейтингом)
T1-4	5-8	1	2	3	4		
ВК:	0,2	0,4				0,4	0

Умовні позначення: Т – тема; ВК – ваговий коефіцієнт.

Пропущене заняття студент зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичного навчання у семестрі.

Критерії оцінювання за видами робіт

Практичне заняття (усне опитування)

Оцінювання знань студентів під час практичного заняття здійснюється за такими критеріями

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві похибки.

Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Тестовий контроль

Тестування відбувається у Модульному середовищі для навчання ХНУ. Студент може пройти тест письмово за умови здачі заборгованості або відсутності технічних можливостей для комп'ютеризованого проходження тесту.

На тестування відводиться 15 хвилин. Тематичний тест складається з 10 тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 10. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, наведена у таблиці.

Сума балів за тестові завдання	0–4	5–6	7–8	9–10
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Презентація

Кожен студент має розробити і захистити презентацію з практичними вправами відповідно обраної теми. На першому практичному занятті студентом визначається тема та дата проведення презентації відповідно до тематичного плану практичних занять. Захист презентації відбувається на практичному занятті навчальної дисципліни за критеріями, що наведені нижче.

Критерії оцінювання презентації

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій оцінювання презентації
Відмінно	В основі презентації ключові положення, які повністю розкривають тему; містять наукову, змістовну інформацію; мають чітку, логічно вибудовану структуру; правильно оформлені посилання на інформаційні джерела. Вправи, методи чи засоби, що демонструються відповідають змісту теми та меті презентації. Дотримані терміни здачі електронного варіанту презентації та технічні вимоги до оформлення. Застосовані оригінальні та різноманітні вправи та методи. Студент вільно володіє вправами та теоретичним матеріалом, використано роздаткові матеріали.
Добре	Презентація має в основі декілька ключових положень, які не повністю розкривають тему дослідження; загалом відповідає тематиці проекту та є досить інформативним; неповністю представлені інформаційні джерела або не всі правильно оформлені. Незначні порушення у структурі або процедурі проведення практичної частини. Незначні порушення часових рамок проведення вправ. Відсутні роздаткові матеріали або обрані одноманітні вправи та методи.
Задовільно	Презентація має в основі декілька ключових положень; подання інформації не структуроване; немає посилань на використані джерела або вони не правильно оформлені. Порушення у структурі і процедурі проведення презентації та практичної частини. Студент був дезорієнтований при проведенні вправ, недотримання часового регламенту, відсутній зворотній зв'язок з групою.
Незадовільно	В презентації не визначені ключові положення; відсутня структура та логіка; немає посилань на використані джерела. Суттєві порушення у структурі, процедурі проведення та оформленні презентації. Вправи не відповідають темі та меті презентації. Відсутнє розуміння змісту та мети

обраних вправ.

Підсумкова оцінка за семестр згідно з інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. При цьому за інституційною шкалою ставиться відповідна оцінка за чотирибальною шкалою, а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці співвідношення.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	<i>Відмінно</i> – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		<i>Добре</i> – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		<i>Добре</i> – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	<i>Незадовільно</i> – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		<i>Незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Поняття "спілкування", "комунікація", "комунікативна компетентність". Сторони спілкування.
2. Структура, засоби та рівні спілкування.
3. Функції, стратегії та тактики спілкування.
4. Стили та форми спілкування.
5. Закони спілкування.
6. Поняття соціальної перцепції. Ефекти першого враження.
7. Механізми соціальної перцепції. Ідентифікація та атракція.
8. Емпатія та рефлексія.
9. Каузальна атрибуція, її види. Фундаментальна помилка атрибуції.
10. Установки, упередження та стереотипи.
11. Ефекти соціальної перцепції.
12. Види спілкування, їх характеристика.
13. Зворотній зв'язок, його види та роль у спілкуванні.
14. Комунікативні бар'єри, їх типи.
15. Невербальні засоби спілкування, їх класифікація.
16. Національні відмінності невербального спілкування.
17. Міжособистісний вплив, його види.
18. Прийоми переконання.
19. Психологічний вплив, його види.
20. Поняття та рівні успішного спілкування.
21. Вимоги до ефективного спілкування.
22. Правила успішного спілкування.
23. Прийоми формування атракції
24. Стилі спілкування та ефективність спілкування.
25. Публічний виступ. Види та складові публічних виступів.
26. Типи ораторів.
27. Страх перед аудиторією.
28. Етапи підготовки і проведення публічного виступу.
29. Самоподання в діловому спілкуванні.
30. Фактори ефективного спілкування.

Рекомендована література:

Основна:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. – Київ : Академія, 2004. – 344 с.
2. Бороздина Г. В. Психологія делового общенія / Г. В. Бороздина. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 295 с.
3. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія / Л. Е. Орбан-Лембрик. – Київ : Академвидав, 2003. – 448 с.
4. Філоненко М. М. Психологія спілкування: підручник. – К.: ЦУЛ, 2008 – 224 с.

Додаткова:

5. Алдер Х. НЛП: современные психотехнологии. – СПб. : Питер, 2000. – 160 с.
6. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. – К. : Академія, 2004. – 344 с.
7. Берн Э. Игры, в которые играют люди. – М., 2015. – 397 с.
8. Бодалев А.А. Психологія общенія. – М. : МПСИ, 2002. – 320 с.
9. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація. – К. :Академія, 2006. – 256 с.
10. Горянина В.А. Психологія общенія. – М. : Академия, 2002. – 336 с.
11. Джонсон Д. Соціальна психологія: тренінг міжособистого спілкування. – К. : Академія, 2003. – 283 с.
12. Козлов Н.И. Как относиться к себе и людям. – М. : Попурри, 2002. – 176 с.
13. Леви В. Искусство быть другим. – М., 2003. – 384 с.
14. Практическая психодиагностика : методики и тесты : учебное пособие / ред. Д.Я. Райгородский. – Самара : Бахрах-М, 2011. – 672 с.
15. Рогов Е.И. Психологія общенія. – М. : ВЛАДОС, 2002. – 336 с.
16. Семиченко В.А., Заслуженюк В.С. Мистецтво взаєморозуміння. Психологія і педагогіка сімейного спілкування. – К. : Веселка, 1998. – 214с.